

Universitetsmuseenes IT-organisasjon
MUSIT
USIT/UiO
Postboks 1059 Blindern
0316 Oslo

Ved: Susan Matland

Høringsuttalelse alternative modeller for videreføring av MUSIT-samarbeid

Det vises til utsendt høringsbrev 12.05.2020 vedørende modeller for videreføring av MUSIT-samarbeidet. MUSITs styre ber universitetsmuseene gjennomføre en vurdering av alternativ 4.

Alternativ 4: MUSIT avsluttes som felles løsning

Avslutte MUSIT slik det er nå og overlate til det enkelte universitet ut fra sitt (sine) museums behov m.m. å utvikle og drifte egne systemer for samlingsdatabaser.

NTNU Vitenskapsmuseet har hatt interne høringsmøter der museumsledelse, instituttledelse, ledere for koordineringsgrupper og databasekoordinatorer har deltatt. Vi har i tillegg hatt innledende samtaler med NTNUs IT-avdeling.

Nasjonalt samarbeid

NTNU Vitenskapsmuseet er godt kjent med evalueringen av MUSIT gjennomført i 2019. Evalueringsrapporten konkluderte med at dagens organisering av utviklingsprosjekt for egne MUSIT-løsninger ikke ser ut til å gi resultater innenfor akseptable tidsrammer. Dette tilskrives manglende kompetanse både hos leverandør av IT-tjenester og hos MUSIT som bestiller.

Det er imidlertid overraskende for oss at det nå lanseres et alternativ som løsning på disse utfordringene som går ut på å avslutte det nasjonale samarbeidet om felles digitale samlingsforvaltningssystem (CMS) for universitetsmuseene. Å utvikle nasjonalt samarbeid, er det motsatte av det som skjer på andre områder i sektoren f.eks. BOTT økonomi, BOTT arkiv og saksbehandling. Det er for oss litt oppsiktsvekkende og «en motsatt vei å gå». Det vil være et

---

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 Trondheim	postmottak@museum.ntnu.no	Erlings Skakkes gate 47 B	+47 73592145	Solveig Bakken
Norway	www.ntnu.no/vitenskapsmuseet			Solveig.Bakken@ntnu.no Tlf: 90539321

Adresser korrespondanse til saksbehandlerenhet. Husk å oppgi referanse.

merkelig signal å forlate nasjonale løsninger, når en på andre områder arbeider intenst for å få slike på plass.

På samme tid er det viktig å vurdere gevinstene for samarbeidspartnerne i et slikt nasjonalt samarbeid. Samarbeid med «stordriftsfordeler» har også kostnader som mer omstendelige beslutningsprosesser, lengre prosjektperioder og opplevelser av mindre fleksibilitet for fagmiljøene. Vi oppfatter at den nåværende organisering av drift og leveranser ikke er et bærekraftig alternativ, samtidig som en avvikling av det nasjonale samarbeidet vil være svært uheldig for museenes samlingsforvaltning, både på kort og lang sikt.

NTNU Vitenskapsmuseet har siden starten av 2000-tallet valgt å avvikle flere godt-fungerende internt utviklede samlingsforvaltningssystemer for å ta i bruk eller samarbeide om utvikling av felles nasjonale løsninger for universitetsmuseene. Hovedargumentene har vært nasjonal faglig samhandling og standardisering, profesjonalisering av samlingsforvaltningen samt robusthet knyttet til drift og forvaltning av IT-løsningene. Dette er spesielt viktig med tanke på den langsiktige bevaringen av dokumentasjonen som museene skal ivareta. Vi har lagt ned svært store ressurser både faglig og økonomisk i en slik strategi. Intensjonene og behovet for nasjonalt samarbeid omkring CMS med de andre universitetsmuseene vil for vår del være de samme i 2020 som i 2000.

NTNU Vitenskapsmuseets vurderinger av konsekvenser ved avvikling av MUSIT-samarbeidet

Samlingsforvaltningssystemene utviklet og forvaltet gjennom MUSIT-samarbeidet er virksomhetskritiske systemer både for museenes samlingsforvaltning og kulturminneforvaltning. Det er en av de viktigste forskningsinfrastrukturene ved museene. Det er det primære arbeidsverktøyet for mange tilsatte ved universitetsmuseene og også for andre institusjoner som avleverer materiale til museenes samlinger.

Faglige konsekvenser

Universitetene i Bergen, Oslo, Stavanger, Tromsø og NTNU har et delt nasjonalt ansvar for å bygge opp, drive og vedlikeholde museer med vitenskapelige samlinger ihht. Universitets- og Høgskolelovens § 1-4. Derfor er det også naturlig at universitetene samarbeider om virksomhetskritiske fagsystemer som støtter opp om denne omforente, nasjonale virksomheten.

Den fungerende MUSIT-databasen er et samlingsforvaltningssystem som dekker arbeidsprosesser fra aksesjonsføring av objekter til de er ferdig plassert i samlingene. Systemet skal være felles, med noen tilpasninger for kultur- og naturvitenskapene. Utvikling av MUSIT-systemet bygger på museenes omfattende virksomhetsanalyse av samlingsforvaltningen gjennomført i 2013-2014 og utarbeidelse av et [«felles kvalitetssystem for universitetsmuseenes samlingsforvaltning»](#) i 2017-2018. Det er foretatt en nokså unik samhandling, samordning og standardisering mellom museenes ulike fagområder som i utgangspunktet oppfattes som svært forskjellige. Dette ansees som både en faglig gevinst og rasjonalisering med hensyn til anskaffelse eller utvikling av ny IT-løsning. I spørsmål om valg av en felles eller separate løsninger for kulturhistorisk- og naturhistorisk materiale, er Vitenskapsmuseet av den oppfatning at en fortsatt må søke mulighetene for å utvikle eller anskaffe felles løsninger for natur- og kulturhistorie der behovene er samsvarende.

En nedlegging av MUSIT-samarbeidet vil medføre at en mister nødvendig og særskilt domenekunnskap om infrastrukturen som er bygget opp over mange år, blant annet når det gjelder datamodeller, datasettenes historikk, begreper og arbeidsprosesser. Fragmentering av ansvar for lagring og forvaltning av data kan innebære risiko for tap og kontroll med virksomhetskritisk dokumentasjon av samlingene.

Fagmiljøene er tydelige på at hvis det nasjonale samarbeidet avvikles, mister de et viktig nasjonalt møtested for samhandling, kunnskapsdeling og samordning innen samlingsforvaltningen. En avvikling vil føre til fragmentering av produksjon og tilgjengeliggjøring av data om samlingene, og bidra til et mere fragmentert forsknings- og samlingslandskap. For kulturhistorie vil det vanskeliggjøre forskning på materiale på nasjonalt nivå, dvs.- utenfor hvert enkelt museums regionale ansvarsområde.

Musene er hver for seg for små til å få til bærekraftige løsninger på egenhånd. Det vil være utfordrende å ivareta et levende utviklingsarbeid for arkitekturen, alternativt vil denne bli ustrukturert og uten nødvendig samordning på nasjonalt plan. Sårbarhet når det gjelder kompetanse om digital samlingsforvaltning og IT-systemene vil bli vesentlig større dersom det nasjonale samarbeidstiltaket avvikles.

Et mindre godt alternativ til samarbeid om IT-løsninger kan være å samarbeide om nasjonale faglige standarder for innsamling og registrering av data, selv om de tekniske løsningene ikke nødvendigvis er de samme. Det er imidlertid bekymringer i fagmiljøene om at et slikt samarbeid om praksiser, ikke nødvendigvis forplikter og materialiserer seg gjennom konkrete IT-løsninger.

En avvikling av et omfattende nasjonalt samarbeid vil kunne medføre større fleksibilitet, mer effektiv prosjektgjennomføring, manøvreringsdyktighet og omstillingsevne mht. oppdatering og utvikling av løsningene. Dette må imidlertid veies opp mot utfordringene ved langsiktig og sikker drift av systemene samt manglende robusthet hos de enkelte museene både i forvaltning av eksisterende løsninger og anskaffelse/utvikling av nye løsninger.

Økonomiske konsekvenser

Det mest kostnadseffektive vil være å samarbeide om felles løsninger. Det gjelder enten man kjøper ferdige systemer eller utvikler skreddersydde løsninger. Den største stordriftsfordelen vurderes å ligge i felles drift av systemet. Det antas at den samlede (nasjonale) kostnaden ved å gå tilbake til lokale løsninger vil være større enn ressursene en bruker på MUSIT-samarbeidet i dag. Dette omfatter f.eks. at en må etablere fem ulike regimer for drift, lagring, vedlikehold og utvikling. Det vil kreve vesentlig omdisponering av interne ressurser ved universitetene for å ivareta lokale løsninger.

En vil videre måtte avskrive store faglige og økonomiske verdier som er bygget over flere år. Dette gjelder både domenekunnskap, kompetanse, samarbeidsformer og samarbeidsklima mellom museene.

Strategiske konsekvenser

Det er en styrke for universitetsmuseene å samarbeide om infrastruktur, arbeidsprosesser, policyer og rutiner, siden det bidrar til å befeste rollen u-museene har innenfor lovpålagte oppgaver i henhold til UH-loven og Kulturminneloven. Dette gjelder ikke bare samlingsvirksomheten, men også feltvirksomheten, og samlet sett oppbyggingen og ivaretagelsen av samlingene som en uerstattelig forskningsinfrastruktur.

Universitetsmuseenes rolle opp mot andre forvaltningsledd (fylkeskommuner, NIKU, Riksantikvaren mfl.) vil potensielt bli mere «regionalisert» og utydelig dersom hvert museum velger egne samlingsforvaltningssystemer. Det er f.eks. en stor styrke at NIKU må bruke den samme infrastrukturen for å registrere kulturhistoriske funn uavhengig av hvor i landet de befinner seg.

Det er et vesentlig tap å forlate et samarbeid som i internasjonal sammenheng er relativt unikt, når det gjelder en samlet publisering av arkeologisk materiale etter samme grunnleggende standard, som en faktisk har tradisjoner tilbake til 1800-tallet for.

En nedleggelse av MUSIT-samarbeidet i sin nåværende form, vil muligens åpne for å utvikle mere dynamiske og fremtidsrettede måter å arbeide med samlingsforvaltningssystemer på enn det som har vært tilfellet så langt. Dette stiller samtidig krav til nye kompetansemiljøer, samarbeidsformer, leveransemodeller, og organisering av drift.

Potensielt kan en annen organisering lage rom for mere utvikling og fleksibilitet i løsningen, f.eks. ved at en i større grad kjøper utviklingstjenester etter kompetansebehov. Dette kommer imidlertid ikke som en motsetning til å videreføre et nasjonalt samarbeid om felles digitale samlingsforvaltningssystem (CMS) for universitetsmuseene.

NTNU Vitenskapsmuseet vil avslutningsvis stille spørsmål med det skarpe skillet som trekkes opp mellom alternativ 2 og 3 for videreføring av MUSIT-samarbeid; egenutvikling versus anskaffelse av kommersielle løsninger. Fra vårt ståsted vil det ofte være kombinasjoner av dette som er aktuelt. Vi er også noe undrende til at et alternativ ikke er skissert med UNIT - Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning som ansvarlig for drift og forvaltning.

Hilsen

Reidar Andersen
Museumsdirektør

Solveig Bakken
Forsknings- og samlingssjef

I samsvar med fullmakt er dette dokumentet godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur